

Motion till riksdagen 2006/07:Ju4

av **Lena Olsson m.fl. (v)**
med anledning av skr. 2006/07:28

Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2005

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om utveckling av de statistiska redovisningarna i skrivelsen.

Inledning

Vi övervakas och registreras allt mer. I den totala övervakningen ingår endast till viss del den övervakning som de brottsbekämpande myndigheterna utför, men även den är en typ av övervakning som vuxit kraftigt på senare år. Den sammantagna bilden ger oss all anledning att känna oss oroliga i fråga om den inskränkta rätten till ett privatliv och i fråga om risken för missbruk av övervakningssystemen.

I årets skrivelse kan vi återigen konstatera en ökning av övervakningen från de brottsbekämpande myndigheterna sida. Den kan till viss del förklaras med lagändringar, men man kan också anta att trenden att myndigheterna själva alltmer väljer dessa metoder fortsätter. Användningen av till exempel hemlig teleavlyssning i fall som inte handlar om narkotikabrott har ökat från 70 stycken år 2000 till 291 stycken år 2005.

I fråga om effektiviteten av användningen är vi kritiska. I 42 procent av fallen där hemlig teleavlyssning använts har man haft nytta av den information man fått om den misstänkte. När det gäller hemlig teleövervakning är siffran 47 procent. För att man ska kunna tala om en effektivitet bör man

Fel! Okänt namn på

åtminstone kunna visa på att informationen varit till nytta i majoriteten av fallen.

All myndighetsutövning måste stå under demokratisk kontroll. Av historien kan vi lära att det finns många exempel på vad en okontrollerad övervakning kan leda till. Vänsterpartiet har haft flera förslag till förbättringar av rättssäkerheten vid användning av hemliga tvångsmedel. Det har bland annat handlat om en underrättelseskyldighet till de utsatta samt om en övervakande nämnd. Detta föreslås också i en nyligen publicerad offentlig utredning, Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användandet av hemliga tvångsmedel, m.m. (SOU 2006:98). Vi avvaktar med besked om hur vi ställer oss till utredningens förslag.

Vi kan också konstatera att omfattningen av Säkerhetspolisens övervakning är en gåta för lagstiftaren, vilket är ett demokratiskt problem. Men av allt att döma har säkerhetstjänsternas verksamhet och kontakter ökat i världen efter den 11 september 2001. Regeringen planerar i årets budgetproposition en höjning av Säkerhetspolisens anslag som ska användas i terrorismbekämpningssyfte. Riksdagen har ingen möjlighet att bedöma behovet av dessa nya medel, eftersom lagstiftarens insyn i verksamheten har stora brister.

Offentliga ombud

För att polisen ska få använda hemliga tvångsmedel krävs beslut i domstol. I förhandlingen företräds allmänhetens intresse av ett s.k. offentligt ombud. Dessa infördes under förra mandatperioden som ett led i att förbättra rättssäkerheten.

Det har dock riktats omfattande kritik mot de offentliga ombudens villkor när det gäller att utföra uppdraget. Kritiken har inte minst kommit från flera som själva varit offentliga ombud, men som senare lämnat sina uppdrag. Den har bestått i det man menar vara det olämpliga i att regeringen utser ombuden och att ombuden endast företräder allmänheten och inte den mot vilken tvångsmedlen ska användas. Den har vidare handlat om att beslutsunderlag ofta inte varit tillgängligt för ombuden förrän vid sittande förhandling och att underlaget dessutom ofta varit undermåligt.

Kritiken står i motsättning till vad som sägs i skrivelsen om förklaringen till varför relativt få ansökningar om användning av tvångsmedlen avslås. I skrivelsen anges nämligen att detta beror på att underlagen för domstolsbesluten är välgjorda. Men kritiken står också i motsättning till vad utredningen Ytterligare rättssäkerhetsgarantier vid användandet av hemliga tvångsmedel, m.m. kommer fram till efter att ha gjort en enkätundersökning. Vi anser dock att frågan utreddes alltför kortfattat i denna utredning och är inte övertygade. Vi motionerade under allmänna motionstiden om att bestämmelserna kring de offentliga ombuden behöver förbättras.

Förbättringar av statistiken

Vid förra årets riksdagsbehandling av den årliga skrivelsen tillkännagav riksdagen för regeringen att statistiken behövde förbättras. Vi kan konstatera att förbättringar gjorts på många punkter som Vänsterpartiet då anmärkte på. En viktig förbättring är att man numera endast räknar ytterligare polisingripanden som något som "fört utredningen framåt", medan man tidigare även räknade in övervakning som lett till att förundersökning lagts ned. Detta är mycket viktigt för att riksdagen ska kunna bedöma effektiviteten av användningen av hemliga tvångsmedel.

Det går dock att förbättra statistiken ytterligare. Något som snarast bör åtgärdas är att det behövs bättre information om hur överskottsinformation från övervakningen använts. Annat som vore av intresse är en mer detaljerad redovisning av hur hemliga tvångsmedel har använts vid olika typer av brott och hur effektiv användningen varit i dessa fall.

Vad som ovan anförs om utveckling av de statistiska redovisningarna i skrivelsen bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 11 december 2006

Lena Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Kalle Larsson (v)

Pernilla Zethraeus (v)

Jacob Johnson (v)

Hans Linde (v)

Alice Åström (v)